

MIROŚLAW WASILEWSKI

AGNIESZKA GAŁECKA

PLYNNOŚĆ FINANSOWA A PRZEPLYWY PIENIĘŻNE W GOSPODARSTWACH ROLNICZYCH LUBELSZCZYZNY

Słowa kluczowe: płynność finansowa, gospodarstwo rolnicze, przepływy pieniężne

Keywords: financial liquidity, agricultural farm, cash flows

Klasyfikacja JEL: G11, G32

Wprowadzenie

Jednym z podstawowych kryteriów oceny sytuacji finansowej przedsiębiorstwa jest ocena płynności finansowej. Spośród różnych metod pomiaru płynności wyróżnia się dwie grupy mierników, tj. statyczne i dynamiczne. Mierniki statyczne opierają się na danych z przeszłości i teraźniejszości, natomiast dynamiczne na danych prognostycznych. Opierając się na strumieniu przepływów pieniężnych, badamy płynność w sposób dynamiczny, natomiast stany zasobów środków obrotowych i zobowiązań bieżących służą do badania płynności w układzie statycznym¹. Dynamiczna ocena płynności finansowej opiera się przede wszystkim na rachunku przepływów pieniężnych, który ma duże znaczenie informacyjne w ocenie kondycji finansowej przedsiębiorstwa. O ujęciu dynamicznym można mówić także wtedy, gdy we wskaźnikach wykorzystywane są dane mające charakter strumieniowy, a więc uzyskane także z rachunku zysków i strat oraz wtedy, kiedy konstrukcja wskaźnika zawiera zarówno zasoby, jak i strumienie².

Sprawozdanie z przepływów środków pieniężnych (*cash flow*) wprowadzone na mocy ustawy o rachunkowości³ (dla jednostek gospodarczych określonych w art. 64 ustawy) jest, obok bilansu oraz rachunku zysków i strat, głównym elementem analizy finansowej przedsiębiorstwa. Duża przydatność praktyczna informacji zawartych w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych sprawia, że sprawozdanie to jest ważnym przedmiotem analizy

¹ M. Sierpińska, D. Wędzki: *Zarządzanie płynnością finansową w przedsiębiorstwie*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2002, s. 58.

² A. Bieniasz, Z. Gołaś: *Istota i zróżnicowanie płynności finansowej gospodarstw rolnych*, Roczniki Akademii Rolniczej w Poznaniu, CCCLXXVII, „Ekonomia” 2006, nr 5, s. 32.

³ Ustawa o rachunkowości z 29 września 1994 r., DzU nr 121, poz. 591, z późn. zm.

finansowej i narzędziem zarządzania finansami jednostki⁴. Często rachunek przepływów pieniężnych wymagany jest przez banki do oceny zdolności kredytowej danego przedsiębiorstwa.

Przepływy pieniężne dostarczają informacji o rzeczywistej sytuacji przedsiębiorstwa, ponieważ są wykorzystywane do:

- przeprowadzania wnikliwej analizy finansowej,
- planowania przyszłych działań przedsiębiorstwa,
- zarządzania płynnością i kapitałem obrotowym,
- określenia źródeł pochodzenia środków pieniężnych w przedsiębiorstwie,
- prognozowania upadłości przedsiębiorstwa,
- oceny wiarygodności kredytowej przedsiębiorstwa⁵.

Zdaniem niektórych rachunek przepływów pieniężnych jest najbardziej wartościowym źródłem informacji w zarządzaniu finansami przedsiębiorstw⁶.

W rachunku przepływów pieniężnych wyróżnia się przepływy z trzech podstawowych obszarów działalności przedsiębiorstwa⁷:

- z działalności operacyjnej – przez którą rozumie się podstawowy rodzaj działalności jednostki, określony w statucie lub umowie podmiotu gospodarczego,
- z działalności inwestycyjnej – rozumianej jako nabywanie i zbywanie składników aktywów trwałych i krótkoterminowych aktywów finansowych oraz związanych z nimi kosztów i korzyści,
- z działalności finansowej – obejmującej operacje pozyskiwania lub utraty źródeł finansowania, czyli kapitałów (funduszy) własnych oraz obcych źródeł zarówno krótko-, jak i długoterminowych.

W każdym z trzech rodzajów strumieni gotówki (operacyjnym, inwestycyjnym i finansowym) można wyróżnić dwa kierunki przepływu – dodatni i ujemny, które są podstawą do wyodrębnienia ośmiu modelowych wariantów sytuacji przedsiębiorstwa⁸. Możliwe przypadki poziomu środków pieniężnych w poszczególnych obszarach zaprezentowano w tabeli 1.

---

⁴ T. Waśniewski, W. Skoczylas: *Jak korzystać ze sprawozdania z przepływu środków pieniężnych*, „Rachunkowość” 1999, nr 12, s. 703.

⁵ M. Forfa: *Przepływy pieniężne w zarządzaniu finansami przedsiębiorstw*, Zeszyty Naukowe SGGW w Warszawie, „Ekonomika i Organizacja Gospodarki Żywnościowej” 2009, nr 78, s. 259.

⁶ B. Vause: *Guide to Analysing Companies*, Economist Books 2005, s. 201.

⁷ Ustawa o rachunkowości z 29 września 1994 r., *op.cit.*; M. Sierpińska, D. Wędzki: *op.cit.*, s. 37; M. Sierpińska, T. Jachna: *Ocena przedsiębiorstwa według standardów światowych*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2004, s. 109; T. Siudek: *Analiza finansowa podmiotów gospodarczych*, SGGW w Warszawie, Warszawa 2004, s. 199.

⁸ A. Bieniasz, Z. Gołaś: *op.cit.*, s. 32.

Podstawową zaletą sprawozdania z przepływów pieniężnych jest fakt, że przedstawia ono rzeczywisty obraz finansowy przedsiębiorstwa, podczas gdy na przykład bilans i rachunek wyników dają jego obraz księgowy⁹.

Tabela 1

Przepływy środków pieniężnych (przypadki)

Wyszczególnienie	Przypadek							
	1	2	3	4	5	6	7	8
Przepływy operacyjne	+	+	+	+	-	-	-	-
Przepływy inwestycyjne	+	-	-	+	+	-	+	-
Przepływy finansowe	+	+	-	-	+	+	-	-

Źródło: opracowanie własne.

Analiza przepływów pieniężnych gospodarstw rolnych, które w latach 1995–2001 prowadziły nieprzerwanie rachunkowość rolną, wykazała, że dominowały gospodarstwa, w których występowały dodatnie przepływy z działalności operacyjnej i finansowej oraz ujemne z działalności inwestycyjnej i prywatnej (45% gospodarstw). Wskazuje to na generowanie gotówki z podstawowej działalności oraz pozyskiwanie środków z zewnątrz na inwestycje i wydatki prywatne. Gospodarstwa z tej grupy miały najwyższe średnioroczne saldo przepływów z działalności prywatnej i jedno z najwyższych sald przepływów z działalności operacyjnej. Gospodarstwa te można więc uznać za podmioty o dużym i perspektywicznym potencjale rozwojowym. W 26% gospodarstw rozwój był finansowany przede wszystkim własnymi środkami pieniężnymi, natomiast w 11% tkwią możliwości rozwojowe. Około 23% gospodarstw jest niezdolnych do rozwoju, nie uzyskuje nadwyżki pieniężnej z działalności operacyjnej, raczej nie inwestuje i prowadzi mało aktywną działalność finansową¹⁰.

Cel i metody badań

Celem badań jest określenie zależności między bieżącą płynnością finansową a średniorocznymi przepływami środków pieniężnych z działalności operacyjnej, inwestycyjnej i finansowej w gospodarstwach rolniczych. Skupiono się na wstępnej, poziomej analizie rachunku przepływów pieniężnych oraz przeprowadzono analizę przypadków położenia ekonomicznego gospodarstw. Dobór gospodarstw do badań był celowy. Badaniami objęto gospodarstwa z terenu województwa lubelskiego, uczestniczące w polskim systemie FADN (*Farm Accountancy Data Network*), prowadzące rachunkowość rolną pod nadzorem Insty-

⁹ W. Dębski: *Teoretyczne i praktyczne aspekty zarządzania finansami przedsiębiorstwa*. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2005, s. 65–66.

¹⁰ A. Bieniasz, Z. Gołaś: *op.cit.*, s. 31–40.

tutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowy Instytut Badawczy w Warszawie (IERiGŻ-PIB)¹¹. Podmioty znajdujące się w polu obserwacji Polskiego FADN są to gospodarstwa towarowe, mające zasadniczy udział w tworzeniu wartości dodanej rolnictwa. Za takie uznawane są te, które mieszczą się w grupie gospodarstw wytwarzających w danym regionie FADN co najmniej 90% wartości standardowej nadwyżki bezpośredniej. W roku 2007 w województwie lubelskim w bazie Polskiego FADN było 1120 gospodarstw rolniczych. Był to dobór celowy, odzwierciedlający liczebność przy uwzględnieniu typów rolniczych, wielkości ekonomicznej i powierzchni użytków rolnych (UR).

W opracowaniu analizie poddano gospodarstwa indywidualne z województwa lubelskiego, prowadzące rachunkowość rolną w latach 2004–2007. Obszar ten wybrany został z uwagi na typowo rolniczy charakter, na którym rolnictwo jest główną gałęzią gospodarki oraz z uwagi na fakt, iż jest to województwo zaliczane do najsłabiej rozwiniętych regionów w Polsce, a także w Unii Europejskiej (UE). Pomimo iż na poziomie województwa losowość próby nie jest zachowana, można przypuszczać, że stwierdzone zależności odzwierciedlają tendencję w całej zbiorowości gospodarstw z terenu województwa lubelskiego.

Do oceny stopnia płynności finansowej gospodarstw rolniczych wykorzystano wskaźnik bieżącej płynności finansowej, obliczany jako iloraz aktywów obrotowych do zobowiązań krótkoterminowych¹².

Przy określeniu zależności między bieżącą płynnością finansową a średniorocznymi przepływami środków pieniężnych gospodarstwa rolnicze podzielono na cztery grupy. Kryterium podziału była wielkość wskaźnika bieżącej płynności finansowej. Pierwsza grupa gospodarstw obejmowała 33% ich zbiorowości o najniższej wielkości wskaźnika bieżącej płynności finansowej, druga o przeciętnej (33%), natomiast trzecia o wielkości najwyższej (33%). Do grupy czwartej zakwalifikowano gospodarstwa bez zobowiązań krótkoterminowych, w przypadku których nie było możliwe obliczenie wskaźnika bieżącej płynności finansowej, ponieważ mianownik równy jest zeru. W ten sposób uzyskano podział gospodarstw rolniczych na pierwszą (I), drugą (II), trzecią (III) oraz czwartą (IV) grupę.

Wyniki badań

W tabeli 2 przedstawiono średnioroczne przepływy środków pieniężnych w latach 2004–2007, w zależności od poziomu bieżącej płynności finansowej. We wszystkich badanych grupach gospodarstw rolniczych odnotowano dodatnie przepływy z działalności operacyjnej, która jest podstawową działalnością każdej jednostki, co oznacza, że wpły-

¹¹ Ustawa z dnia 29 listopada 2000 r. o zbieraniu i wykorzystywaniu danych rachunkowych z gospodarstw rolnych, DzU nr 3 z 2001 r., poz. 20, z późn. zm.

¹² Zgodnie z metodologią FADN zobowiązania krótkoterminowe to kredyty i pożyczki krótkoterminowe + raty kredytu długoterminowego, do spłaty w ciągu 12 miesięcy + zobowiązania z tytułu dostaw i usług + zobowiązania z tytułów publiczno-prawnych (podatki, ubezpieczenia) + zaliczki otrzymane na poczet dostaw produktów i usług + debet na rachunku bankowym + pozostałe zobowiązania krótkoterminowe + raty zobowiązań długoterminowych do spłaty w ciągu 12 miesięcy.

wy z takich działań, jak produkcja roślinna, zwierzęca, usługowa czy też przetwórstwo są wyższe niż wydatki związane z prowadzeniem tej działalności. Stwierdzono, iż wraz ze wzrostem poziomu bieżącej płynności gospodarstw zmniejszały się przepływy na działalności operacyjnej. Wyjątek stanowił 2004 rok, w którym im wyższa płynność bieżąca wystąpiła w gospodarstwie, tym większe było saldo przepływów na podstawowej działalności. Spowodowane może być to tym, że gospodarstwa o najwyższym poziomie wskaźnika płynności bieżącej ponoszą większe wydatki, związane na przykład z powiększaniem produkcji, niż te o najniższej płynności. Najniższe saldo z działalności operacyjnej dotyczyło gospodarstw nieposiadających zobowiązań krótkoterminowych. W badanym okresie stwierdzono wzrost przepływów z podstawowej działalności, średnio z 33 508 zł w roku 2004 do 55 168 zł w roku 2007, tj. o 65,5%.

Działalność inwestycyjna obejmuje zakup i sprzedaż aktywów dłużej zaangażowanych w działalność jednostki, między innymi rzeczowych aktywów trwałych, takich jak: ziemia, budynki i budowle, maszyny, środki transportu itp., czy też wypłaty i spłaty udzielonych pożyczek pieniężnych, kredytów. W latach 2004–2007 odnotowano jednolitą tendencję spadku przepływów na działalności inwestycyjnej wraz ze wzrostem poziomu bieżącej płynności finansowej, co świadczy o tym, że gospodarstwa najbardziej płynne najwięcej inwestują w majątek trwały, przez co ponoszą największe wydatki na działalność inwestycyjną, które jednak nie przewyższają wpłat z tytułu na przykład sprzedaży przestarzałych maszyn i urządzeń technicznych. W gospodarstwach o najwyższej płynności finansowej w roku 2007 w stosunku do roku 2004 odnotowano spadek przepływów z działalności inwestycyjnej, co było spowodowane dokonywaniem inwestycji o charakterze długookresowym. W pozostałych grupach gospodarstw stwierdzono wzrost przepływów w tym obszarze.

Przepływy pieniężne z działalności finansowej obejmują operacje pozyskiwania lub utraty źródeł finansowania, czyli kapitałów własnych oraz obcych, zarówno krótkoterminowych, jak i długoterminowych (tabela 2). W latach 2004–2006 w badanych gospodarstwach rolniczych widoczna była jednolita tendencja spadkowa przepływów z działalności finansowej w miarę wzrostu poziomu bieżącej płynności (o 111,8%). Świadczy to o coraz większych wydatkach związanych ze spłatą zaciągniętych kredytów i pożyczek w stosunku do wpływów z tytułu pozyskiwania kapitałów obcych. Największą różnicę na korzyść grupy I w stosunku do IV odnotowano w 2006 roku (o 264 645 zł). Ujemny wynik z działalności finansowej odnotowały gospodarstwa z grupy I w roku 2007, z grupy II w latach 2005 i 2007 oraz z grupy III i IV we wszystkich badanych latach, z wyjątkiem roku 2006. Gospodarstwa rolnicze po zaciągnięciu kredytów w 2006 roku spłacają je w następnym roku, co potwierdza fakt, że we wszystkich grupach odnotowano wyższe wydatki związane ze spłatą zaciągniętych zobowiązań, w stosunku do wpływów z tytułu kredytów i pożyczek. Najniższe saldo z działalności finansowej odnotowały w 2007 roku gospodarstwa z grupy I, w których wydatki w stosunku do wpływów były o 6302 zł niższe. Jednocześnie w grupie tej odnotowano najwyższy spadek przepływów z tej działalności, z 5495 zł w roku 2004 do

–6302 zł w 2007 roku (tj. o 214,7%), co może świadczyć o coraz większych zobowiązaniach z tytułu zaciągniętych kredytów i pożyczek, i może zagrażać utratą płynności finansowej. Średnio w 2007 roku w stosunku do 2004 roku przepływy na działalności finansowej spadły o 2941 zł, co świadczy o coraz większych zobowiązaniach z tytułu finansowania zewnętrznego.

Tabela 2

Średnioroczne przepływy środków pieniężnych (zł)
w zależności od poziomu bieżącej płynności finansowej

Grupa gospodarstw	Lata				Średnio	Zmiana 2007–2004	
	2004	2005	2006	2007		zł	%
Działalność operacyjna							
I	35 843	49 266	65 931	67 662	54 676	31 819	88,8
II	36 541	48 068	52 106	60 425	49 285	23 884	65,4
III	39 651	47 832	46 338	55 808	47 407	16 157	40,7
IV	21 995	23 884	28 989	36 777	27 911	14 782	67,2
Razem	33 508	42 263	48 341	55 168	44 820	21 661	65,5
Działalność inwestycyjna							
I	25 647	32 759	73 894	45 209	44 377	19 562	76,3
II	19 767	16 879	38 271	32 231	26 787	12 464	63,1
III	18 556	15 195	19 966	17 194	17 728	–1 362	–7,3
IV	8 424	4 623	10 205	9 141	8 098	717	8,5
Razem	18 099	17 364	35 584	25 944	24 248	7 845	35
Działalność finansowa							
I	5 495	5 191	26 501	–6 302	7 721	–11 797	–214,7
II	1 385	–1 618	7 099	–470	1 599	–1 855	–133,9
III	–3 065	–3 064	2 820	–1 686	–1 249	1 379	–45,0
IV	–954	–1 662	36	–443	–756	511	–53,6
Razem	715	–288	9 114	–2 225	1 829	–2 941	–111,8
Ogółem saldo przepływów pieniężnych							
I	66 985	87 216	166 326	106 569	106 774	39 584	59,1
II	57 693	63 329	97 476	92 186	77 671	34 493	59,8
III	55 142	59 963	69 124	71 316	63 886	16 174	29,3
IV	29 465	26 845	39 230	45 475	35 254	16 010	54,3
Razem	52 321	59 338	93 039	78 887	70 896	26 565	50,6

Źródło: opracowanie własne.

Saldo przepływów pieniężnych ogółem w latach 2004–2007, we wszystkich analizowanych grupach gospodarstw, było dodatnie. W gospodarstwach rolniczych stwierdzono jednolitą tendencję spadkową przepływów środków pieniężnych ogółem wraz ze wzrostem płynności bieżącej. Może to wynikać z faktu, że gospodarstwa o najwyższym poziomie

płynności finansowej mają najwyższe wydatki związane ze spłatą zaciągniętych kredytów i pożyczek, przy jednoczesnym bardzo wysokim poziomie aktywów obrotowych. Najniższy wynik z działalności inwestycyjnej w tej grupie gospodarstw, w stosunku do pozostałych, może też świadczyć o największej skali procesów inwestycyjnych. Najwyższe przepływy pieniężne ogółem w 2006 roku odnotowały gospodarstwa z grupy o najniższej płynności bieżącej, na poziomie 166 326 zł. Generalnie badane gospodarstwa rolnicze w latach 2004–2007 charakteryzowały się wysokim poziomem płynności finansowej, co potwierdza dodatnie saldo przepływów pieniężnych we wszystkich analizowanych grupach.

Tabela 3

Kombinacje sald przepływów z działalności gospodarstw rolniczych
– analiza przypadków położenia ekonomicznego gospodarstw

Grupa gospodarstw	Saldo przepływów											
	2004			2005			2006			2007		
	O	I	F	O	I	F	O	I	F	O	I	F
I	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-
II	+	+	+	+	+	-	+	+	+	+	+	-
III	+	+	-	+	+	-	+	+	+	+	+	-
IV	+	+	-	+	+	-	+	+	+	+	+	-
	Przypadek											
I	1			1			1			3		
II	1			3			1			3		
III	3			3			1			3		
IV	3			3			1			3		

O – działalność operacyjna, I – działalność inwestycyjna, F – działalność finansowa.

Źródło: opracowanie własne.

W tabeli 3 dokonano analizy przypadków położenia ekonomicznego badanych gospodarstw w wydzielonych grupach. Po określeniu kombinacji sald przepływów pieniężnych z poszczególnych działalności otrzymano dwa rodzaje przypadków, tj. 1 i 3. Przypadek 1 charakteryzuje jednostki o wysokiej płynności finansowej. Jest to wariant rzadko spotykany w przedsiębiorstwach, gdyż świadczy o nadwyżce środków pieniężnych z każdego rodzaju działalności. Sytuacja taka może wynikać z przygotowania gospodarstw rolniczych do podjęcia nowych przedsięwzięć. W gospodarstwach rolniczych przypadek ten wystąpił w latach 2004–2006 w grupie o najniższej bieżącej płynności finansowej, w roku 2004 również w grupie o średnim poziomie płynności, natomiast w roku 2006 we wszystkich analizowanych grupach. Można stwierdzić, że 2006 rok był najlepszym okresem we wszystkich grupach gospodarstw rolniczych, co mogło być spowodowane dobrą koniunkturą na rynku rolniczym w stosunku do poprzedniego roku. Przypadek 3 występuje wówczas, gdy odno-

towano dodatnie przepływy na działalności operacyjnej i inwestycyjnej, natomiast ujemne z działalności finansowej. Sytuacja taka może oznaczać zarówno procesy restrukturyzacyjne, jak też problemy z terminowym regulowaniem zobowiązań. W badanych gospodarstwach rolniczych, w których wystąpił ten przypadek, przepływy z podstawowej działalności były znacznie wyższe w porównaniu z ujemnymi przepływami finansowymi, co nie zagraża wypłacalności tych gospodarstw. Przypadek 3 najczęściej występował w grupach II i III badanych gospodarstw rolniczych, czyli w tych, w których wskaźnik płynności był stosunkowo wysoki. W roku 2007 we wszystkich badanych grupach gospodarstw odnotowano wariant 3, co może świadczyć o procesach restrukturyzacyjnych w badanych gospodarstwach, szczególnie że całościowe przepływy pieniężne były dodatnie.

Podsumowanie

W opracowaniu przedstawiono zależności między bieżącą płynnością finansową a średniorocznymi przepływami środków pieniężnych w gospodarstwach rolniczych w województwie lubelskim. Na podstawie przeprowadzonych badań sformułowano następujące wnioski:

1. W badanym okresie we wszystkich analizowanych grupach gospodarstw odnotowano dodatnie saldo przepływów pieniężnych, co świadczy o ich dobrej kondycji finansowej.
2. Wraz ze wzrostem bieżącej płynności finansowej zmniejszał się poziom środków pieniężnych, co może wynikać z faktu wysokich wydatków związanych ze spłatą zaciągniętych kredytów, jak również dużej skali procesów inwestycyjnych w gospodarstwach o najwyższym wskaźniku płynności finansowej.
3. Najwyższe saldo na działalności operacyjnej, inwestycyjnej i finansowej odnotowały gospodarstwa o najniższej płynności finansowej, natomiast najniższe te bez zobowiązań krótkoterminowych i o najwyższej bieżącej płynności finansowej.
4. W gospodarstwach rolniczych stwierdzono dwa rodzaje przypadków położenia ekonomicznego, tj. 1 i 3, co świadczy o wysokiej płynności finansowej wynikającej z nadwyżki środków pieniężnych z każdego rodzaju działalności i o procesach restrukturyzacyjnych.

Literatura

- Bieniasz A., Gołaś Z.: *Istota i zróżnicowanie płynności finansowej gospodarstw rolnych*, Roczniki Akademii Rolniczej w Poznaniu, CCCLXXVII, „Ekonomia” 2006, nr 5.
- Dębski W.: *Teoretyczne i praktyczne aspekty zarządzania finansami przedsiębiorstwa*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2005.
- Forfa M.: *Przepływy pieniężne w zarządzaniu finansami przedsiębiorstw*, Zeszyty Naukowe SGGW w Warszawie, „Ekonomika i Organizacja Gospodarki Żywnościowej” 2009, nr 78.

- Sierpińska M., Jachna T.: *Ocena przedsiębiorstwa według standardów światowych*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2004.
- Sierpińska M., Wędzki D.: *Zarządzanie płynnością finansową w przedsiębiorstwie*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2002.
- Siudek T.: *Analiza finansowa podmiotów gospodarczych*, SGGW w Warszawie, Warszawa 2004.
- Ustawa o rachunkowości z 29 września 1994 roku, DzU nr 121, poz. 591, z późn. zm.
- Ustawa z dnia 29 listopada 2000 roku o zbieraniu i wykorzystywaniu danych rachunkowych z gospodarstw rolnych, DzU z 2001 roku, nr 3, poz. 20, z późn. zm.
- Vause B.: *Guide to Analysing Companies*, Economist Books 2005.
- Waśniewski T., Skoczylas W.: *Jak korzystać ze sprawozdania z przepływu środków pieniężnych*, „Rachunkowość” 1999, nr 12.

*dr hab. Mirosław Wasilewski, prof. SGGW
Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie
Wydział Nauk Ekonomicznych
Katedra Ekonomiki i Organizacji Przedsiębiorstw*

*dr Agnieszka Galecka
Dyrektor Centrum Kształcenia Plejada
Szkoły Policealnej Novum w Białej Podlaskiej*

Streszczenie

W opracowaniu przedstawiono zależności między przepływami środków pieniężnych z działalności operacyjnej, inwestycyjnej i finansowej a bieżącą płynnością finansową gospodarstw rolniczych, położonych w województwie lubelskim. W gospodarstwach odnotowano dodatnie saldo przepływów pieniężnych, co świadczy o ich dobrej kondycji finansowej. Stwierdzono także, że wraz ze wzrostem płynności finansowej zmniejszał się poziom środków pieniężnych. Może to wynikać z faktu wysokich wydatków związanych ze spłatą zaciągniętych kredytów przy jednoczesnym wysokim poziomie aktywów obrotowych oraz dużej skali procesów inwestycyjnych w gospodarstwach o najwyższej bieżącej płynności finansowej. Stwierdzono, że w badanym okresie charakteryzowały się one wysoką płynnością finansową bądź były w trakcie procesów restrukturyzacyjnych.

FINANCIAL LIQUIDITY AND CASH FLOW OF AGRICULTURAL FARMS IN THE LUBLIN PROVINCE

Summary

The paper presents the relationship between cash flows from operating, investment and financial activities, as well as the current liquidity of farms located in the Lublin Province. The surveyed agricultural enterprises reported positive net cash flows, which indicates their financial soundness. It was also found that along with the increase of liquidity, the level of cash decreased. This may be

because of high costs associated with loan repayment, a high level of current assets and large-scale investment processes in farms with the highest current liquidity. It was found that in the analyzed period farms were characterized by high liquidity or were in the process of restructuring.